

TURINYS

Kraujo spalvos etiudas	11
Keistokas susitikimas	16
Didūs dalykai	20
Kvietimas	25
Didieji mūsų laikų protai	27
Artūro sostas	33
Skrydis	37
Baskervil Holas	46
Groveris ir Kišenė	53
Į ringą	60
Priešininko vertas varžovas	65
Kambarys su vaizdu	72
Įdomus vagis	80
Valgomasis	84
Daktaro Vatsono gudrybė	89
Pažini magija	98
Laimio pabėgimas	106
Neišaiškintos „Baskervilių trimito“ paslaptys	110
„Dobilas“	118
Žalioji Riteris	125
<i>Domum Trifolium Incarnatum</i>	131
Pasakojimas apie du laiškus	137
Valencija Fernandes	142
Logiškas žingsnis	148
Artūras išsikapanoja	154

Niekšas	162
Dagerotipas ir dinamitas	168
„Baskervilių trimitas“ nuvilia	176
Viskas paaiškėja	181
Irena nesutinka su žaidimo taisyklėmis	191
Atsakymas ateina	197
Laikrodyje	202
Mažylis suranda mamą	211
Silkė	215
Silkė suardo planus	220
Įspūdingiausias laikrodis	225
Naktinis svečias	231
Lordo Beikerio portretas	234
Daktaro Vatsono patarimas	240
Žaibo blyksnis	244
Įtarimai ir sidabras	248
Stebuklingas šešėlių teatras	252
Anoniminis pranešimas	257
Grei vyresnioji	262
Paskutinė Artūro galimybė	270
„Dobilas“ lipa ant kulnų	276
Į tamsą	280
Mergaitė mašinoje	285
Profesorė sugrįžta	292
Šerloko Holmsio sugrįžimas	298
Tik pradžia	302
Padėka	311
Nuotraukos ir piešiniai iš Artūro Konano	
Doilio albumų	313
Apie Artūrą Konaną Doilį	317

PIRMAS SKYRIUS

Kraujo spalvos etiudas

ARTŪRAS BUVO BERNIUKAS, KURIS BEVEIK NIEKADA neklysdavo. Mokykloje jis turėjo *baisiai* įkyrų bruožą amžinai pirmas išpoškinti atsakymą – ir dar teisingą. Tačiau klasės draugai žinojo, kad jis dėl to nekaltas, – tiesiog jo toks protas.

Jeigu būtumėte Artūro Konano Doilio paklausę, ar tą žvarbią rugsėjo dieną kažkas tvyrojo ore, ar jis nujautė artinantis nuotykius – ar pavojų, – jis kaipmat jus būtų palaikęs būrėja, mėginančia iš jo išvilioti puspensį.

Bet, pasirodo, retkarčiais apsirikdavo net ir Artūras.

– Ir viskas? – tą lemtingą popietę paklausė Artūras niūriai žvelgdamas į avienos gabalą, kurį ponas Freizeris uždėjo ant mėsinės svarstyklių. Padalijus į septynias dalis, nebus nė po kąsnį.

– Bijau, kad šiandien už tavo pinigus daugiau neišeis, Artūrai, – liūdnai šypsodamasis atsakė ponas Freizeris. Artūras pastebėjo po mėsininko akimis tamsuojančius ratilus.

Jis žvilgtelėjo pjuvenomis nubarstytos krautuvės gilumon, kur paprastai darbuodavosi ponia Freizer, bet jos ten nebuvo. Pastaruoju metu nusilpo jos rega – Artūras pastebėjo, kaip prisimerkdavo jam pasisveikinus. Matyt, pablogėjo tiek, kad nebegalėjo dirbti. Vadinasi, jai reikėjo gydytojo, o ponui Freizeriui – naujo žmogaus jos vieton.

Kitaip tariant, suprato Artūras, ponas Freizeris nebeišgalėjo duoti jam daugiau, nei priklausė.

– Supratau, pone, – tarė Artūras ir prisiminęs mandagumą paskubomis pridūrė: – Ačiū.

Kulniudamas prie durų su popieriun suvyniota aviena, jis nužiūrinėjo kitus eilėje laukiančius klientus. Vienas vyras tikriausiai buvo labai užsigalvojęs, nes nepastebėjo, kad pakeliui į krautuvę įmynė į arklio mėšlą. Moteris buvo negrabiai užlopiusi įplyšusį sijoną. O berniokas, sprendžiant iš atsikišusio bato aulo, slėpė peilį.

Verčiau tyrinėti prašalaičius, nei varvinti seilę į veršienos ir kiaulienos gabalus ant pono Freizerio prekystalio, atiteksiančius kitoms šeimoms.

Jie ne mums, kartojo sau Artūras. Bent jau ne šiandien.

Kaip jam palengvėjo išėjus į nuožulnią, akmenimis grįstą Edinburgo gatvę, kur šurmuliavo pirkėjai ir laikraščių pardavėjai, arkliai ir mergaitės, sankryžose pardavinėjančios gėlių puokšteles.

Nuo Baraklio kepyklėlės dvelkė šviežiais imbieriniais meduoliais, gaivino pietvakarių vėjelis, kuždantis apie rudenį. Maloniai šlamėjo pakelės medžių lapai, laukiantys savo eilės nukristi.

Jaunajam Artūriui paprastai nebūdavo nieko nuostabesnio nei rugsėjo popietė. Rugsėjis skelbė naujų mokslo metų pradžią. Naujas pamokas. Naujus mokomuosius dalykus.

Tačiau šiandien vėjas į jo širdį atnešė tik šaltuką.

Nepastebėjęs, kur neša kojos, Artūras atsitokėjo beeinaš per gatvę į V. Skoto knygyną. Sustojęs stebėjo, kaip pardavėja vitrinėje dėlioja naujas knygas. Iš kitapus stiklo pavadinimų neįskaitė, bet tomai viliojo lygiai taip pat kaip ir puikiausi mėsininko pjausniai – gal net dar labiau. Tik pamanyk, kiek jose glūdėjo neaplankytų šalių, plytinčių toli nuo Škotijos, kiek nepatirtų nuotykių.

Jis atsiduso apnešdamas stiklą savo ilgesio garu.

Jos ne man, vėl priminė sau. Ne šiandien.

Jeigu Artūro šeima neįstengė įpirkti maisto, kad pasotintų pilvus, tai juo labiau neįstengs įpirkti knygų, kad pasotintų jo protą.

Tarsi patvirtindamas Artūro mintis, iš kitos lango pusės pasigirdo šaižus barbenimas. Iš vidaus į jį dėbsojo žilagalvė pardavėja ir mojo jam pasitraukti.

Žengęs atgal į minią ant šaligatvio, Artūras priėmė sprendimą.

Jis prisiminė, kaip ponas Krabtris, surūgęs Niuingtono akademijos direktorius, kuriam iš burnos atsiduodavo sugižusiu pienu, jam aiškino, kad su tokiu aštriu protu šiame pasaulyje galima daug pasiekti.

Tačiau Artūriui neteks patikrinti pono Krabtrio teorijos, nes jis nusprendė, kad kitą savaitę į Niuingtono akademią nebegrįš.

Kažkas šeimoje turi uždirbti pinigų ir tėvui dirbant vis mažiau ir mažiau, tas kažkas turės būti Artūras. Mintis jį gąsdino, bet kartu įžiebė ryžtą.

Galbūt rytojaus dieną grįš į mėsinę ir pasiprašys pono Freizerio priimamas mokiniu. Kiauras dienas kapoti mėsos gabalus menkas džiaugsmas, bet vis geriau, nei valyti kaminus ar – net nusipurtė – kasti kapo duobes.

O dabar metas drožti namo, kur motina jo laukia, kad galėtų pradėti ruošti vakarienę.

Artūras apsisuko taip staigiai, kad vos neįsirėžė į moterį, vingiuojančion įkalnėn stumiančią vaikišką vežimėlį.

– Atleiskit, ponია, – tarė jis.

Bet ši jo, regis, nė nepastebėjo.

Keista, pamanė Artūras.

Jis pažvelgė į ją atidžiau. Moteris graži, bet kakta suraukta, tarsi kęstų skausmą. Veidas išblyškęs nelyginant mėnulis, patekėjęs virš ryškios puokštės, kyšančios iš krepšio pašonėje, ir kraujo raudonumo suknelės. Minioje ji švieste švietė – daugumos praeivių apdarai buvo dukslūs, bebaigiantys papilkėti.

Akimirką moteris sustingo.

Ir tą pačią akimirką Artūras sumetė tris dalykus.

Pirma, moters suknelė buvo naujutėlė.

Antra, vaikelis vežimėlyje buvo mažutėlis – ne daugiau nei dviejų mėnesių.

Trečia, moters kvėpavimas buvo labai negilus.

O tada moters vokai suplazdėjo ir ji pasviro į priekį lyg arbatinukas.

Metęs ryšulį su aviena į šalį, Artūras ištiesė rankas ir sugavo ją leipstančią pačiu laiku, kol nespėjo susitrenkti galvos į grindinį.

Nerangiai paguldžius ją ant žemės, užplūdo palengvėjimas. Jis teisingai suprato ženklus. Atsigavusi po alpulio, moteris su kūdikiu galės saugiai grįžti namo.

Kūdikis!

Artūras grįžtelėjo per petį – vežimėlis leidosi nuožulniu šaligatviu. Ištiesė ranką jį gaudydamas, bet per vėlai. Nuo stačios kalvos įgavęs pagreitį jis dardėjo vis greičiau ir greičiau.

Artūro širdis pasileido šuoliais – vežimėlis šoktelėjo per išsikišusį grindinio akmenį ir staiga metėsi į kelią... kur atidundėjo keturių milžiniškų arklių traukiama karieta.